

napisao. Zato je vrlo neugodno kad poučavatelj pogriješi, a mnogo je neugodnije kad pogreška nije slučajna. U Politici od 29. 9. o. g. u Sitnicama jezikoslovnim nepotpisani autor govori o upotrebi velikoga slova i uči da treba pisati Kosovo Polje, premda Pravopis određuje Kosovo polje. Autor doduše otvoreno ne ustaje protiv pravopisnih odredbi o tom pitanju, on ih naoko i prihvaća, ali ih svojeglavo tumači:

»Pravopis propisuje da se nazivi *naseljenih mesta uopšte* pišu s početnim velikim slovom svake reči koja ulazi u njihov sastav, razume se: sem predloga i veznika ako nisu na početku (kao *Za Gorom* i sl.), ali se ovde misli na *sela, gradove, pokrajine, oblasti, države, zemlje, kontinente*. Prema tome treba pisati i *Kosovo Polje*, iako se preporučuje *Kosovo polje*, jer odista *Kosovo* već nije *polje, samo polje*, nego je na njemu više naselja, sela s posebnim imenima. A naseljeno je ne samo od juče, pa sad lako zapažamo kako ga naselja, fabrički dimjaci, stanovi iz dana u dan sve više prekrivaju. A kad već školski priručnik preporučuje *Grubišino Polje* a veliki priručnik *Dugo Polje* s velikim slovom na početku obeju reči, nema razloga za pisanje *Kosovo polje*.«

Istina, pravopisne odredbe o velikom slovu nisu dale najbolja rješenja, katkada ni formulacije nisu najpreciznije, ali je ipak jasno da se velikim slovom pišu svi dijelovi višeečanoga naziva, osim veznika i prijedloga, samo kad je posrijedi ime sela, grada, države i kontinenta. To je toliko jasnije što postoje i t. 13a i 13b koje kažu da se u ostalim geografskim imenima velikim slovom piše samo prva riječ. U malom Pravopisu stoji da se velikim početnim slovom pišu nazivi »naseljenih mjesta uopće«, ali Kosovo polje ipak ne možemo smatrati naseljenim mjestom, jer mjesto tako širokog značenja ipak nema. Zato je autorovo tumačenje da treba pisati Kosovo Polje nategnuto, samovoljno, nema nikakva opravdanja u pravopisnim pravilima. Gotovo je nevjerovatno da onaj koji je preuzeo na se zadatak da tumači pravopis može u opravdavanju svoga zahtjeva posegnuti za analogijama kao što su Grubišino Polje i Dugo

Polje. Ta to su mjesta, a ne polja. Da bude i nestručnjacima jasno, u velikom Pravopisu uz Dugo Polje u zagradi stoji *selo*. Na Kosovu polju postoji mjesto Kosovo Polje i tu riječ *polje* treba pisati velikim početnim slovom, ali pisac to ne spominje.

Na kraju još jedna usputna napomena. Ne smijemo biti protiv kritičkih ošvrta na pravopisne odredbe, ali to treba činiti s razlozima, otvoreno, i ne u jezičnim poukama.

Stjepan Babić

IV KONGRES SAVEZA SLAVISTIČKIH DRUŠTAVA SFRJ

Od 24. do 28. svibnja 1963. održan je u Ohridu IV kongres Saveza slavističkih društava SFRJ. Kongresu je prisustvovalo preko 500 učesnika: profesora, docenata i asistenaata sveučilišta i ostalih viših škola, naučnih suradnika i asistenata naučnih ustanova i profesora i nastavnika gimnazija, raznovrsnih srednjih i osnovnih škola. Najveći broj učesnika pripadao je srednjim i osnovnim školama. Rad se odvijao u dvije sekcije: u književnohistorijskoj i lingvističkoj sekciji. U književnohistorijskoj sekciji bio je predviđen 41 referat, a u lingvističkoj 39. Svi se referati nisu održali jer neki referati nisu došli na kongres.

Otvaranju kongresa prisustvovao je predsjednik Izvršnog vijeća Socijalističke Republike Makedonije Aleksandar Grličkov i mnogi drugi ugledni gosti iz zemlje i iz stranih zemalja. Ovaj se kongres održavao u povodu 100. godišnjice početka rada slavenskih prosvjetitelja braće Ćirila i Metoda. Poradi toga su već za vrijeme otvaranja kongresa 24. svibnja prije podne održana dva svečana referata: 1. Djelo Ćirila i Metoda (V. Iljoški), 2. Početak slavenske književnosti (Kronologija postanka biografije Ćirila i Metoda) (D. Radojčić). Istoga dana poslije podne održan je plenarni sastanak na kome su opet održani referati koji su u uskoj vezi s radom Ćirila i Metoda: Odjek žitija Ćirilovog u srpskoj književnosti (D. Trifunović), Ćiril i Metod u slovenskoj knji-

ževnosti (M. Boršnik), Brižinski spomenici (F. Tomšič) i II Brižinski spomenik kao književnopovijesni problem (J. Pogačnik). Od 25. do 28. čitali su se referati u sekcijama. U književnohistorijskoj sekciji prvoga dana održana su 4 referata pod istim naslovom i s istom tematikom: Današnja naša književnost i današnja naša stvarnost (D. Mitrev, M. Bošković, M. Đurčinov i A. Stefanović). Te referate primio je s odobravanjem samo jedan dio prisutnih kongresista dok se drugi dio nije složio sa stavom referenata, osobito se nije složio sa stavom D. Mitreva i M. Boškovića koji su htjeli da suvremena književnost bude dirigirana. Dva nejednaka gledanja na našu književnost ispoljavala su se ponešto i kasnije u nekim referatima. Suprotnosti su se ponavljale sve do kraja kongresa osobito zbog netolerantnog stava koji je inaugurirala jedna grupa učesnika na čelu s predsjednikom D. Mitrevom.

U ostalim referatima iz književnosti raspravljalo se o problematici pretežno iz razdoblja novijih jugoslavenskih književnosti, ali i iz starijega vremena. Dana 26. svibnja održano je sedam referata o odnosima ruskih i poljskih književnika i jugoslavenskih, većinom u 19. stoljeću.

U lingvističkoj sekciji čitani su referati iz fonetike, sintakse, antroponimije, toponimije, leksikografije i dijalektologije jugoslavenskih jezika. Učesnici lingvističke sekcije zadržali su se u diskusiji najduže na referatu Đorđa Rašovića »O nejednakom tumačenju i primjeni Novosadskih zaključaka«. Radilo se najviše o slobodi ekavske ili ijekavske zamjene glasa »jat«. Nakon duže diskusije, u kojoj je sudjelovalo više istaknutih stručnjaka iz svih naših naučnih centara, prevladalo je mišljenje da je u tome potrebna obazrivost i razumijevanje. Dobro je ipak da nastavnici svih predmeta, a osobito hrvatskosrpskog jezika poštuju sredinu u kojoj služe i da se barem u školi prilagode onom refleksu glasa »jat« koji je uobičajen u toj sredini.

Dana 27. i 28. svibnja prije podne čitani su u jednoj i drugoj sekciji referati o praktičnoj primjeni jezika i književnosti u škola II stupnja. Za te referate vladao je

velik interes jer nastavnici srednjih škola nisu načistu kako će predavati jezik, a osobito književnost i dovesti svoj rad u sklad s nastavnim programima koji su u svakoj republici drukčiji.

Kongres je svakako pomogao unapređivanju nauke o jugoslavenskim jezicima i književnostima, ali bi bilo više koristi da se čitalo samo nekoliko referata koji su obrađivali zajedničku i širu problematiku. Bilo je teško od 9 do 12 sati saslušati od 6 do 9 referata i nakon toga diskusiju o njima. To bi bilo lakše podnijeti da su svakoga dana prije podne bila 3—4 referata i isto toliko poslije podne. Osobito je upalo u oči da je bilo mnogo referata koji su pod različitim naslovima raspravljali o problematici proučavanja jugoslavenskih književnosti i jezika u srednjoj školi s naročitim obzirom na nastavne programe u pojedinim republikama. Toj problematici bilo je namijenjeno 25 referata. Mogla su biti samo 4, po dva iz jezika i književnosti ili zajedno iz jezika i književnosti. Sve ostalo što se odnosi na pojedine republike moglo se iznijeti u diskusiji. Svakako su i referati i diskusija o izučavanju jezika i književnosti bili od velike koristi jer je na kongresu bilo blizu 80% učesnika iz srednjih i osnovnih škola. Njih je zanimala i strogo naučna problematika, književna i jezična, ali najviše ona koja im je danas najbliža.

Na ovome mjestu potrebno je napraviti jednu primjedbu na adresu drugova iz Slovenije. Katedra za slovenski jezik i književnost najavila je više referata, ali nije nijedan održan jer aktivni nastavnici na tim katedrama nisu se uopće pojavili u Ohridu. Čak ni na plenarnom sastanku nije održan referat o Ćirilu i Metodu u slovenskoj književnosti jer se referent nije pojavio. Bez obzira na razlog, to se u buduću ne smije dogoditi jer se na tim kongresima najviše očekuje od predstavnika katedara jezika i književnosti na svim fakultetima u zemlji. Oni su dužni pomoći nastavnicima srednjih i osnovnih škola barem u pročišćavanju naučne problematike, ako ne u metodskom prilaganju toj problematici.

M. Hraste

PETI MEĐUNARODNI KONGRES SLAVISTA U SOFIJI

Od 17. do 23. rujna 1963. održan je u Sofiji V međunarodni kongres slavista iz čitavog svijeta. I iz Jugoslavije sudjelovalo je na tom kongresu šezdesetak slavista; bile su zastupane sve naše republike, te je iz SR Hrvatske na kongresu pročitano 15 referata od 15 delegiranih učesnika. Novost je Petoga kongresa slavista u tome što su uz slaviste u manjem broju prisustvovali i povjesničari, i to oni koji proučavaju povijest slavenskih naroda.

Kongres je među ostalim imao i zadatak da obilježi i svečano proslavi 1100. godišnjicu djelatnosti slavenskih prosvjetitelja Ćirila i Metodija. Stoga je 19. rujna održano plenarno zasjedanje na kojem su pročitali svoje referate o značenju Ćirila i Metodija prof. Emil Georgijev (Ćiril i Metodije u borbi i razvitku srednjovjekovne Evrope), prof. Josef Kurz (Značenje djelatnosti slavenskih apostola Ćirila i Metodija u povijesti slavenske kulture), prof. Andrej Mráz (Ćirilometodijski odjeci u literaturi bratskih naroda) i prof. Riccardo Picchio (Jedinstvena norma i »redakcije« u crkvenoslavenskom). Svakako je propust što i jugoslavenski slavisti nisu predali referat s takvom tematikom.

Organizatorima valja odati priznanje da je Kongres bio dobro organiziran i da se odvijao potpuno prema planu. Bilo je to stjecište oko 1500 slavista iz najraznoličnijih krajeva svijeta. Šteta je što su jugoslavenski referati bili razgrabljeni već prvoga dana kongresa, tako da ih mnogi delegati kasnije nisu mogli dobiti. A svakako je nedostatak što su se knjige jugoslavenskih slavista na izložbi pojavile u znatno manjem broju nego što su bile poslane.

Nije mi zadatak da prikazujem ovdje rad čitavoga kongresa, nego samo prinos hrvatskih slavista. Ostalo će biti prikazano na drugim mjestima.

Referate s jezičnom tematikom podnijeli su prof. Mate Hraste, prof. Dalibor Brozović, docent Stjepan Babić, asistent Antica Nazor i prof. Ljudevit Jonke. Teme su tih referata bile ove:

M. Hraste: Prinosi poznavanju hrvatsko-srpskog jezika J. Križanića

Lj. Jonke: Češki jezični elementi u hrvatskosrpskom književnom jeziku

D. Brozović: O usporednom i tipološkom proučavanju slavenskih jezika i dijalekata i o problemu njihova kvalificiranja

S. Babić: O odnosu samoglasnika u staroslavenskom i hrvatskosrpskom književnom jeziku

A. Nazor: Jezični kriteriji pri određivanju donje granice crkvenoslavenskog jezika u hrvatskoglagoljskim tekstovima.

S književnom su tematikom nastupili prof. Josip Badalić, prof. Ivo Frangeš, prof. Franjo Švelec, prof. Aleksandar Flaker, doc. Tvrtko Čubelić, doc. Nikola Ivanišin, dr Maja Stulli-Bošković, dr Marin Franičević i asist. Malik Mulić. Njihove su teme bile ove:

J. Badalić: Juraj Križanić — preteča Ivana T. Poškoškova

I. Frangeš: Stil Matoševe proze

F. Švelec: Prilog proučavanju originalnih crta hrvatske renesansne književnosti

A. Flaker: »Nepoznat Netko« (O jednoj analognoj pojavi u ruskoj i hrvatskoj književnosti 20. stoljeća)

T. Čubelić: Suvremeno stanje jugoslavenskog narodnog stvaralaštva

N. Ivanišin: Lik ruskog vojnika u hrvatskoj lirici